

C-84/24. sz. ügy**Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2024. február 1.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. január 31.

Felperes az elsőfokú eljárásban és [felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél]:

EM SYSTEM UAB

Alperesek az elsőfokú eljárásban és [ellenérdekű felek a felülvizsgálati eljárásban]:

SEB bankas AB

Citadele banka Lietuvos filialas AS

[...]

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS (Litvánia legfelsőbb bírósága)**VÉGZÉS**

2024. január 31.

Vilnius

A Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litvánia legfelsőbb bírósága) polgári jogi részlegének [...] [a bíróság összetétele] bírósági tanácsa

[...] az [...] **EM SYSTEM** korlátolt felelősségű társaság felperes által a Vilniaus apygardos teismasnak (vilniusi megyei bíróság, Litvánia) az EM SYSTEM UAB felperes által a *SEB bankas AB* és az *AS Citadele banka Lietuvos filialas* (a továbbiakban: *Citadele banka AS [litvániai fióktelep]*) alperesek ellen jogellenes magatartás abbahagyása iránt indított, módosított keresetre vonatkozó polgári jogi

ügyben 2023. május 23-án hozott [...] végzésének [felülvizsgálata] érdekében előterjesztett felülvizsgálati kérelme alapján

a következőket állapítja meg:

- 1 A felülvizsgálati ügy a társaság pénzeszközeinek a belarusz helyzetre és Belarusznak az Ukrajna elleni orosz agresszióban való részvételére tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2006. május 18-i 765/2006/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 765/2006 rendelet vagy rendelet) alapján történő befagyasztásának igazolására irányadó anyagi jogi szabályok értelmezésére és alkalmazására vonatkozik.
- 2 Az ügy az *EM SYSTEM* felperes által a *Citadele banka AS* (litvániai fióktelep) és a *SEB bankas AB* alperesek ellen a *Citadele banka AS-nél* (litvániai fióktelep) vezetett [...] bankszámlán és a *SEB bankas AB-nél* vezetett [...] bankszámlákon tartott pénzeszközhöz való [hozzáférésre] vonatkozó korlátozásokat illetően indított keresetre vonatkozik. A felperes azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket [...] az e bankszámlák vezetésére vonatkozó megállapodás teljesítésére azáltal, hogy lehetővé teszik a felperes számára, hogy korlátozások nélkül hozzáférhessen [e] pénzeszközhöz [...], valamint hogy kötelezze őket az eljárás költségeinek viselésére.
- 3 A társaság pénzeszközei 2020. december 18-án történt befagyasztásának kérdése a 765/2006 rendelet hatálya alá tartozik.
- 4 [...]. [a feleknek és az elsőfokú bíróságnak a Bírósághoz fordulásra vonatkozó álláspontja]
- 5 [...] [az előzetes döntéshozatalra utalásra vonatkozó, az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése szerinti kötelezettség]
- 6 A vizsgált ügyben annak szükségessége, hogy a felülvizsgálati kérelmet elbíráló bíróság kérdéseket terjesszen a Bíróság elé, azon alapul, hogy a jogvita megoldása szempontjából releváns uniós jogi rendelkezések tartalma nem egyértelműen világos sem az *acte clair*, sem az *acte éclairé* doktrína alkalmazásával. A Bíróság elé terjesztett kérdésekre adandó válasz tehát alapvető jelentőséggel bír a jelen ügy szempontjából, mivel lehetővé teszi a 765/2006 rendelet olyan rendelkezéseinek helyes alkalmazását, amelyekről a Bíróság még nem foglalt állást.
- 7 [...] [szokásos eljárási fordulatok]

I. Jogi háttér. Az uniós jog

- 8 Az Európai Uniónak a fehérorosz rezsim támogatóival szembeni, a jelen ügyben releváns korlátozó intézkedéseit a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2012. október 15-i 2012/642/KKBP tanácsi határozat (a továbbiakban: 2012/642/KKBP határozat) és a 765/2006 rendelet vezette be.

- 9 A 2012/642/KKBP határozat (2020. december 18-án hatályos változatának) 4. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Be kell fagyasztani minden olyan pénzeszközt és gazdasági erőforrást, amely az alábbiakhoz tartozik, azok tulajdonában vagy birtokában van, vagy ellenőrzése alatt áll:

a) azon személyek, szervezetek és szervek, akik vagy amelyek felelősek az emberi jogok súlyos megsértéséért vagy a civil társadalom és a demokratikus ellenzék elnyomásáért, illetve akik vagy amelyek tevékenysége egyéb módon komolyan aláássa a demokráciát és a jogállamiságot Fehéroroszországban, vagy azok a természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek, akik vagy amelyek velük kapcsolatban állnak, továbbá azon jogi személyek, szervezetek, vagy szervek, amelyek az említettek tulajdonában vannak vagy irányítása alatt állnak;

b) azon természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek, akik vagy amelyek hasznot húznak a Lukasenka-rezsimből vagy azt támogatják, valamint azon jogi személyek, szervezetek, vagy szervek, amelyek az említettek tulajdonában vannak vagy irányítása alatt állnak, a mellékletben felsoroltak szerint.

(2) A mellékletben felsorolt ilyen természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek számára vagy javára semmilyen pénzeszközt vagy gazdasági forrást sem közvetve, sem közvetlenül nem szabad rendelkezésre bocsátani.”

- 10 A 765/2006 rendelet (2020. december 18-án hatályos változatának) 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Be kell fagyasztani minden olyan pénzeszközt és gazdasági erőforrást, amely az I. mellékletben felsorolt természetes vagy jogi személyekhez, szervezetekhez és szervekhez tartozik, vagy azok tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt áll.

(2) Az I. mellékletben felsorolt természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek rendelkezésére vagy javára – sem közvetlenül, sem közvetve – semmiféle pénzeszköz vagy gazdasági erőforrás nem bocsátható.

(3) Tilos a tudatos és szándékos részvétel az olyan tevékenységekben, amelyek közvetett vagy közvetlen célja vagy hatása az (1) és (2) bekezdésben említett műveletek [helyesen: intézkedések] megkerülése.

(4) Az I. melléklet azokat a természetes és jogi személyeket, szervezeteket és szerveket [helyesen: azon természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek jegyzékét] tartalmazza, akiknek vagy amelyeknek az emberi jogok súlyos megsértéséért, valamint a civil társadalmat és a demokratikus ellenzékét sújtó elnyomásért való felelősségét a Tanács megállapította a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2012.

október 15-i 2012/642/KKBP tanácsi határozat 4. cikke (1) bekezdése a) pontja alapján, illetve akik vagy amelyek tevékenysége egyéb módon jelentős mértékben aláássa a demokráciát és a jogállamiságot Fehéroroszországban, vagy bármely, velük kapcsolatban álló természetes és jogi személyt, szervezetet, illetve szövet, csakúgy mint azok tulajdonában vagy irányítása alatt álló jogi személyeket, szervezeteket és szerveket.

(5) Az I. melléklet azokat a természetes és jogi személyeket, szervezeteket és szerveket [helyesen: azon természetes és jogi személyek, szervezetek és szervek jegyzékét is] tartalmazza, akiket vagy amelyeket a 2012/642/KKBP határozat 4. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően a Tanács a Lukasenko-rezsimből hasznot húzó, illetve azt támogató személyekként és szervezetekként azonosított, csakúgy mint az azok tulajdonában vagy irányítása alatt álló jogi személyeket, szervezeteket és szerveket.”

11 Az Európai Unió Tanácsa által kidolgozott, az EU közös kül- és biztonságpolitikája keretében elrendelt korlátozó intézkedések (szankciók) végrehajtására és értékelésére vonatkozó 2018. május 4-i iránymutatások (az Európai Unió Tanácsa Főtitkárságának 5664/18. számú feljegyzése; a továbbiakban: 2018. évi iránymutatás) 55a. pontja kimondja:

„Annak megítélése során, hogy valamely jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet tulajdonában van-e, a figyelembe veendő kritérium a tulajdonjog feletti több mint 50%-os rendelkezési jog vagy a többségi részesedés¹⁷. Ha ez a kritérium teljesül, akkor úgy kell vélni, hogy a jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet tulajdonában van”.

12 E pont 17. lábjegyzete a következő hivatkozást tartalmazza:

„Ez a kritérium a 2580/2001/EK rendeletben található fogalommeghatározásban szerepel.”

13 Az Európai Unió Tanácsa által készített, a korlátozó intézkedések hatékony végrehajtására vonatkozó legjobb uniós gyakorlatok legutóbbi változatának (2022. június 27., 10572/22. sz. dokumentum, a továbbiakban: 2022. évi legjobb gyakorlatok) 62. pontja rámutat a következőkre:

„Annak megítélése során, hogy valamely jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet tulajdonában van-e, a figyelembe veendő kritérium a tulajdonjog feletti több mint 50%-os rendelkezési jog vagy a többségi részesedés²⁰. Ha ez a kritérium teljesül, akkor úgy kell tekinteni, hogy a jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet tulajdonában van.”

14 E pont 20. lábjegyzete a következő hivatkozást tartalmazza:

„Ez a kritérium a 2580/2001/EK rendeletben található fogalommeghatározásban szerepel.”

- 15 A 2580/2001 rendelet 1. cikkének 5. pontja a következő fogalommeghatározást tartalmazza:

„»Jogi személy, csoport vagy szervezet tulajdonlása«: egy jogi személy, csoport vagy szervezet tulajdonjoga feletti legalább 50%-os rendelkezési jog vagy többségi részesedés.”

- 16 A 2018. évi iránymutatás 55b. pontja és a 2022. évi legjobb gyakorlatok 63. pontja tartalmazza az annak megítélése során figyelembe veendő kritériumok nem kimerítő felsorolását, hogy valamely jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet ellenőrzése alatt áll-e.

- 17 A 2018. évi iránymutatás 55c. pontja és a 2022. évi legjobb gyakorlatok 65. pontja kimondja, hogy a tulajdonlásra, illetve az ellenőrzésre vonatkozó fenti kritériumok teljesülése eseti alapon cáfolható.

- 18 A 2018. évi iránymutatás 55d. pontja kimondja:

„Amennyiben a fenti kritériumoknak megfelelően a tulajdonlás vagy az ellenőrzés megállapításra kerül, a pénzeszközöknek és a gazdasági erőforrásoknak a jegyzékbe vett személyek vagy szervezetek tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, jegyzékbe nem vett jogi személyek vagy szervezetek számára történő rendelkezésre bocsátását elméletileg úgy kell tekinteni, hogy azokat közvetve a jegyzékbe vett személy vagy szervezet rendelkezésére bocsátották, kivéve ha kockázatalapú megközelítés alkalmazásával és az összes releváns körülmény – többek között az alábbi kritériumok – figyelembevételével eseti alapon ésszerűen megállapítható, hogy az érintett pénzeszközöket és gazdasági erőforrásokat nem a jegyzékbe vett személy vagy szervezet fogja használni, illetve azokat nem fogják az ő hasznára fordítani.

A figyelembe veendő kritériumok közé tartoznak többek között az alábbiak:

(a) az érintett szervezetek közötti szerződéses kapcsolat természete (például adásvételi, vételi vagy forgalmazási szerződések) és létrejöttének időpontja;

(b) a jegyzékbe nem vett szervezet tevékenységi ágazatának relevanciája a jegyzékbe vett szervezet szempontjából;

(c) a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök és gazdasági erőforrások jellemzői, ideértve azt is, hogy milyen eséllyel használhatná őket a jegyzékbe vett szervezet, illetve milyen könnyen lehetnének átruházhatók számára.

(d) Mindazonáltal pusztán az a tény, hogy egy jegyzékbe nem vett személy vagy szervezet olyan profit szerzésére használ fel egy adott gazdasági erőforrást, amelyből a jegyzékbe vett részvényes is részesül, nem indokolja, hogy a gazdasági erőforrást úgy tekintsék, hogy azt a jegyzékbe vett személy vagy szervezet javára fordították.”

19 A 2022. évi legjobb gyakorlatok 66. pontja kimondja:

„Amennyiben a fenti kritériumoknak megfelelően a tulajdonlás vagy a kontroll megállapításra kerül, a pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak a jegyzékbe vett személyek vagy szervezetek tulajdonában lévő vagy kontrollja alatt álló, jegyzékbe nem vett jogi személyek vagy szervezetek részére történő rendelkezésre bocsátását elméletileg úgy kell tekinteni, hogy azokat közvetve a jegyzékbe vett személy vagy szervezet rendelkezésére bocsátották, kivéve, ha kockázatalapú megközelítés alkalmazásával és az összes releváns körülmény – többek között az alábbi kritériumok – figyelembevételével eseti alapon megalapozottan megállapítható, hogy az érintett pénzeszközöket és gazdasági erőforrásokat nem a jegyzékbe vett személy vagy szervezet fogja használni, illetve azokat nem fogják az ő hasznára fordítani.

A figyelembe veendő kritériumok közé tartoznak többek között az alábbiak:

(a) az érintett szervezetek közötti szerződéses kapcsolat természete (például adásvételi, vételi vagy forgalmazási szerződések) és létrejöttének időpontja;

(b) a jegyzékbe nem vett szervezet tevékenységi ágazatának relevanciája a jegyzékbe vett szervezet szempontjából;

(c) a rendelkezésre bocsátott pénzeszközök és gazdasági erőforrások jellemzői, ideértve azt is, hogy milyen eséllyel használhatná őket a jegyzékbe vett szervezet, illetve milyen könnyen lennének azok a számára átutalhatók.”

II. A felek közötti jogvita elbírálása szempontjából releváns litván jogszabályok

20 A [Litván Köztársaság gazdasági szankciók és egyéb nemzetközi szankciók végrehajtásáról szóló törvényének] a pénzeszközök 2020. december 18-i befagyasztása idején hatályos rendelkezései értelmében a Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (a Litván Köztársaság külügyminisztériuma) koordinálja a nemzetközi szankciók végrehajtását a Litván Köztársaságban, és a nemzetközi szankciók végrehajtásával kapcsolatos kérdésekben tájékoztatást nyújt a természetes és jogi személyek számára (a 11. cikk (1) bekezdése), a pénzügyi szankciók végrehajtásának felügyelete pedig – hatáskörüknek megfelelően – a Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (a Litván Köztársaság belügyminisztériumához tartozó, a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat) a Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (a Litván Köztársaság pénzügyminisztériumának vámügyi osztálya) és a Lietuvos bankas (litván nemzeti bank) feladata volt (a 12. cikk (1) bekezdésének 2. pontja). A külügyminisztérium volt felelős az uniós rendeletek szerinti szankciók alóli különös mentességek alkalmazásáért. A mentességekben való részesülés érdekében a szervezeteknek a törvény 12. cikkében említett nemzetközi szankciók végrehajtását felügyelő hatósághoz kellett fordulniuk, és e hatóságnak vagy pénzügyintézetnek kérelmet kellett benyújtania a külügyminisztériumhoz a mentesség eseti alapon történő

alkalmazására vonatkozóan, és azt csak az utóbbi hozzájárulását követően alkalmazhatta (a 4. cikk (2) bekezdése).

- 21 A Litván Köztársaság nemzetközi szankciókról szóló törvényének a felülvizsgálati kérelem benyújtása idején hatályos rendelkezései értelmében a nemzetközi szankciók végrehajtását egy, a kormány által létrehozott bizottság koordinálja (a 10. cikk (1) bekezdése), a pénzeszközökhöz és gazdasági erőforrásokhoz való hozzáférést érintő korlátozások, a fizetési korlátozások és az egyéb pénzügyi tevékenységeket érintő korlátozások (pénzügyi szankciók) végrehajtására hatáskörrel rendelkező hatóságok pedig – a hozzájuk rendelt tevékenységi területeknek megfelelően – a Litván Köztársaság belügyminisztériumához tartozó, a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat, a pénzügyminisztérium, a Litván Köztársaság pénzügyminisztériumának vámügyi osztálya, valamint más intézmények (a 11. cikk (3) bekezdésének 1. pontja). A Litván Köztársaság kormányának 2022. május 25-i 535. sz. határozatával jóváhagyott, a nemzetközi szankciók végrehajtására vonatkozó eljárások leírásának (a továbbiakban: leírás) 13. pontja szerint a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat a hatáskörrel rendelkező hatóság nemzetközi szankciókról szóló törvény 11. cikkének (1) bekezdésében említett feladatainak ellátása során koordinálja, felügyeli és biztosítja a pénzügyi szankciók (a pénzeszközökkel és gazdasági erőforrásokkal való rendelkezést érintő korlátozások) végrehajtását a Litván Köztársaságban. E leírás 13. pontjának (3) bekezdése szerint a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat a nemzetközi szankciókról szóló jogszabályokban foglaltaknak megfelelően határozatot hoz a korlátozások és kötelezettségek alóli kivételek vagy mentességek iránti kérelmekről.

III. A releváns tények

- 22 A felperes bankszámla vezetésére vonatkozó megállapodásokat kötött a *SEB bankas AB* és a *Citadele banka AS* (litvániai fióktelep) alperesekkel, amely megállapodások alapján a felperes nevében bankszámlákat nyitottak. 2020. december 18-án az alperesek saját kezdeményezésükre egyoldalúan befagyasztották a felperes által a fent említett bankoknál vezetett számlákon tartott pénzeszközöket, tekintettel arra, hogy A. V. S., a felperes egy tagja 2020. december 17-én felvételre került az Európai Unió által a 765/2006 rendelet rendelkezéseinek megfelelően szankciók alá vont személyek és szervezetek jegyzékébe, és erről e-mailben tájékoztatták a felperest. A. V. S. 50%-os részesedéssel rendelkezik a felperesben.
- 23 A felperes azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket [...] a bankszámla vezetésére vonatkozó megállapodás teljesítésére annak érdekében, hogy tegyék lehetővé a felperes számára, hogy korlátozások nélkül hozzáférhessen a bankszámlákon lévő pénzeszközökhöz.
- 24 2023. január 25-i ítéletével a Vilnius miesto apylinkės teismas (vilnisi körzeti bíróság, Litvánia) elutasította a felperes keresetét.

- 25 E bíróság véleménye szerint a [2022. évi legjobb gyakorlatokra] és a végrehajtási és értékelési iránymutatásra tekintettel megállapított azon tény, hogy A. V. S. a társaságban 50%-os részesedéssel rendelkezik, ahhoz a következtetéshez vezetett, hogy a felperes A. V. S. tulajdonában állt, és hogy a felperes pénzeszközei a 765/2006 rendelet I. mellékletében felsorolt személy ellenőrzése alatt álltak. A legjobb gyakorlatok 63. pontja (az iránymutatás 55b. pontja) szerint az egyik olyan kritériumot, amelyet annak megítélése során figyelembe kell venni, hogy valamely jogi személy vagy szervezet valamely más személy vagy szervezet egyedüli vagy valamely másik részvényessel vagy egyéb harmadik féllel kötött megállapodás alapján történő ellenőrzése alatt áll-e, az adott jogi személy, csoport vagy szervezet igazgatási, vezetési vagy felügyeleti szervét alkotó tagok többségének kinevezéséhez vagy elmozdításához való jog vagy e jogkör gyakorlása jelenti. A felperes társasági szerződésének 7.3 pontja értelmében, tekintettel arra, hogy a felperes tagjai azonos részesedéssel rendelkeznek (50% – A. V. S., a másik 50% – I. S.), a felperes vezetőjét a szankciók hatálya alá tartozó személy (A. V. S.) döntése és a másik tag hozzájárulása nélkül nem lehet kinevezni. A bíróság tehát megállapítja, hogy a felperes megfelel a 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében annak érdekében előírt kritériumoknak, hogy a felperes pénzeszközei tekintetében szankciókat rendeljenek el.
- 26 2023. május 23-i ítéletével a Vilnius apygardos teismas (vilniusi megyei bíróság) [...] bírósági tanácsa az EM SYSTEM UAB felperes fellebbezését elbírálva helybenhagyta a Vilnius miesto apylinkės teismas (vilniusi körzeti bíróság) 2023. január 25-i határozatát.
- 27 A bírósági tanács kimondta, hogy i. a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 765/2006 rendelet módosításáról szóló 2021/1030 rendelet 1. cikkének hatályára [és] ii. az 1j. és az 1k. cikk tartalmára tekintettel megállapítást nyert, hogy a rendelet cikkei (1j., 1jb., 1k., 1zb. [cikk]) a Belaruszban (vagy az Unión kívül) letelepedett azon jogi személyeket célozzák, amelyek több mint 50%-ban állami tulajdonban állnak, valamint, hogy az [1j., 1jb., 1k. és 1zb. cikk] ezért nem alkalmazható egy Litvániában letelepedett jogi személyre.
- 28 A bírósági tanács szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy annak alapján, hogy A. V. S. a társaságban 50%-os részesedéssel rendelkezik, arra lehet következtetni, hogy a felperes A. V. S. tulajdonában áll, ezért a felperes pénzeszközei a rendelet I. mellékletében felsorolt személy ellenőrzése alatt állnak, a felperes tehát megfelel a rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében előírt kritériumoknak, aminek következtében a felperes pénzeszközei a szankciók hatálya alá tartoznak.
- 29 A Litván Köztársaság belügyminisztériumához tartozó, a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat igazgatója a szankciók hatálya alá tartozó jogalany tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek jegyzékének jóváhagyásáról szóló, 2022. október 14-i V-222. sz. határozatával felvette az *EM SYSTEM*

UAB-ot a szankciók hatálya alá tartozó személyekkel kapcsolatban álló társaságok jegyzékébe. A Vilnius apygardos administracinis teismas (Vilnius megyei közigazgatási bíróság, Litvánia) előtt folyamatban van egy, az *EM SYSTEM UAB* felperes által 2023. február 17-én benyújtott, a pénzügyi bűncselekményeket kivizsgáló szolgálat igazgatója *EM SYSTEM UAB-bal* szemben nemzetközi szankciókat elrendelő határozatának megsemmisítése iránti keresetre vonatkozó ügy (eI2-4937-595/2023. sz. közigazgatási ügy).

A jelen bírósági tanács

a következőket állapítja meg:

IV. A felülvizsgálati kérelmet elbíráló bíróság érvei és álláspontja az előzetes döntéshozatali eljárásban

- 30 A 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[b]e kell fagyasztani minden olyan pénzeszközt és gazdasági erőforrást, amely az I. mellékletben felsorolt természetes vagy jogi személyekhez, szervezetekhez és szervekhez tartozik, vagy azok tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt áll”. A 765/2006 rendelettel végrehajtott (és annak 2. cikke (4) bekezdésében hivatkozott) 2012/642/KKBP határozat 4. cikke értelmében be kell fagyasztani a mellékletben felsorolt természetes és jogi személyekhez, valamint a tulajdonukban lévő vagy irányítása alatt álló természetes és jogi személyekhez tartozó, azok tulajdonában vagy birtokában lévő, vagy ellenőrzése alatt álló pénzeszközöket. Így annak értelmezése során, hogy a jogi személyek tulajdonában álló mely pénzeszközöket kell a 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése alapján befagyasztani, jelentőséggel bírnak mind i. a jogi személyre vonatkozó tulajdonjoggal és ellenőrzéssel kapcsolatos kritériumok, mind pedig ii. azon körülmények, amelyek fennállása esetén a tulajdonban vagy ellenőrzés alatt álló jogi személy pénzeszközeit valamely szankciók hatálya alá tartozó személy tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt álló pénzeszközöknek kell tekinteni.
- 31 A szóban forgó bankszámlák befagyasztásának időpontjában (2020. december 18-án) az ezen szankciókat előíró 765/2006 rendelet nem határozta meg az annak értékelése során figyelembe veendő kritériumot, hogy valamely jogi személy vagy szervezet egy másik személy vagy szervezet tulajdonában áll-e. A [végrehajtási és értékelési iránymutatás] akkori változata a „tulajdonjog feletti több mint 50%-os rendelkezési jog vagy a többségi részesedés” kritériumát rögzíti, de az egyik lábjegyzetben e rendelkezés forrásaként hivatkozott 2580/2001 rendelet a „jogi személy, csoport vagy szervezet tulajdonjoga feletti legalább 50%-os rendelkezési jog vagy többségi részesedés” megfogalmazást tartalmazza. Az Európai Unió Tanácsa általi ugyanezen értelmezés szerepel a korlátozó intézkedések hatékony végrehajtására vonatkozó legjobb uniós gyakorlatok legfrissebb változatában (2022. június 27., 10572/22. sz. dokumentum, 62. pont). Nem világos tehát, hogy a nemzeti bíróságnak melyik kritériumot kell alkalmaznia annak értékelése során, hogy a szankciókat (a pénzeszközök befagyasztását) alkalmazó magánszektorbeli

szervezet (a bank) helyesen értékelte-e, hogy a felperes (egy jogi személy) a 765/2006 rendelet alapján – az e rendelet I. mellékletében foglaltaknak megfelelően – szankciók hatálya alá tartozó személy tulajdonában van.

- 32 A jogbizonytalanságot fokozza, hogy a 765/2006 rendelet későbbi és jelenlegi módosításai (az 1j. cikk c) pontja és az 1k. cikk (1) bekezdésének c) pontja) úgy rendelkeznek, hogy bizonyos szankciókat kell kiszabni az Unión kívül letelepedett olyan jogi személyre, szervezetre vagy szervre, „amelynek a tulajdonosi jogai több mint 50%-ban – közvetlenül vagy közvetve –” az e rendeletben felsorolt szervezetek tulajdonában vannak. Ezért kétségek merülhetnek fel a tekintetben, hogy az e rendelet alapján szankciók hatálya alá tartozó jogi személyekkel és szervezetekkel fennálló, az e rendelet 1j., [1k.] és 2. cikkében foglaltak szerinti kapcsolatok értelmezését az ilyen kapcsolatokat leíró más kritériumoknak kell-e vezérelniük, vagy e rendelet rendszerszintű értelmezése során az e rendeletben (az 1j. és az 1k. cikkben) kifejezetten említett, „tulajdonosi jog[ok] több mint 50%-ban” kritériumát kell-e alkalmazni.
- 33 Abban az esetben, ha a valamely társaságban fennálló részesedések pontosan 50%-ával való rendelkezés a 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése alkalmazásában nem tekintendő jogi személyre vonatkozó tulajdonjognak, a bírósági tanács felveti azt a kérdést, hogy az ilyen részesedéssel való rendelkezés a jogi személy fölötti ellenőrzésnek tekintendő-e.
- 34 Abban az esetben, ha a valamely társaságban fennálló részesedések pontosan 50%-ával való rendelkezés a jogi személyre vonatkozó tulajdonjognak vagy az afölötti ellenőrzésnek tekintendő, felmerül a kérdés, hogy vélelmezni kell-e, hogy a rendelet 2. cikke (1) bekezdésének alkalmazási feltétele, vagyis az, hogy e jogi személy pénzeszközei a rendelet I. mellékletében felsorolt természetes személyhez tartoznak, vagy annak tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt állnak, teljesül.
- 35 Amennyiben vélelmezni kell, hogy a rendelet 2. cikk (1) bekezdésének alkalmazási feltétele teljesül, felmerül a kérdés, hogy ez a vélelem megdönthető-e egy, az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló ügyben, vagyis egy olyan polgári eljárásban, amelyben egy társaság azt kéri, hogy a bíróság kötelezze a bankokat mint alpereseket a bankszámlavezetésre vonatkozó megállapodás teljesítésére azáltal, hogy lehetővé teszik a társaság számára, hogy a bankszámláin található pénzeszközökhöz korlátozások nélkül hozzáférhessen. A jelen ügyben az a kérdés, hogy ebben az esetben a társaság, amelynek pénzeszközeit befagyasztották, hivatkozhat-e arra, hogy a 765/2006 rendelet 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltétel – amely szerint a pénzeszközökhöz való hozzáférésre vonatkozó tilalom akkor alkalmazandó, ha a társaság pénzeszközeit az e rendelet I. mellékletében szereplő személy használja fel, vagy azokat e személy javára használják fel – nem teljesül.
- 36 Ez a kérdés a 2018. évi iránymutatás 55d. pontjában és a 2022. évi legjobb gyakorlatok 66. pontjában adott pontosítások fényében merül fel, amelyek szerint,

amennyiben az ott szereplő kritériumoknak megfelelően a tulajdonlás vagy az ellenőrzés megállapításra kerül, a pénzeszközöknek és a gazdasági erőforrásoknak a jegyzékbe vett személyek vagy szervezetek tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, jegyzékbe nem vett jogi személyek vagy szervezetek számára történő rendelkezésre bocsátását elméletileg úgy kell tekinteni, hogy azokat közvetve a jegyzékbe vett személy vagy szervezet rendelkezésére bocsátották, kivéve ha kockázatalapú megközelítés alkalmazásával és az összes releváns körülmény – többek között a legjobb gyakorlatokkal kapcsolatos dokumentumokban meghatározott kritériumok – figyelembevételével eseti alapon észszerűen megállapítható, hogy az érintett pénzeszközöket nem a jegyzékbe vett személy vagy szervezet fogja használni, illetve azokat nem fogják az ő hasznára fordítani. Amennyiben a legjobb gyakorlatokkal kapcsolatos dokumentumokban meghatározott kritériumok szerinti értékelést bank végzi, felmerül a kérdés, hogy indokolatlan teher hárulna-e egy magánszektorbeli szervezetre, figyelemmel arra, hogy a rendelet alapján a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságokra is vonatkoznak bizonyos kötelezettségek a szankciók megfelelő végrehajtása tekintetében.

- 37 A bírósági tanács álláspontja szerint az uniós jogot a végrehajtását illetően úgy kell értelmezni, hogy ne háruljon indokolatlan teher a magánszektorbeli szervezetekre, amelyek a 765/2006 rendelet értelmében a szankciók alkalmazására kötelesek. Ha az ilyen szervezeteknek a szankciók alkalmazásáról való döntés során eseti alapon el kellene végezniük a jogi személy szerkezetének és tevékenységeinek részletes értékelését, ez az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. cikkében biztosított vállalkozás szabadsága korlátozásának minősülhetne. Másrészt a szankciók hatálya alá tartozó személyek alapvető jogainak tiszteletben tartását is biztosítani kell, így a szankciók alkalmazására vonatkozó kritériumoknak és eljárásoknak egyértelműeknek kell lenniük, az eredmény pedig előrelátható kell, hogy legyen.
- 38 Ha azonban a Bíróság megállapítja, hogy az alapeljáráshoz hasonló nemzeti eljárás felperese hivatkozhat arra, hogy a 765/2006 rendelet 2. cikkének (2) bekezdésében foglalt feltétel – amely szerint a pénzeszközökhöz való hozzáférésre vonatkozó tilalom akkor alkalmazandó, ha a társaság pénzeszközeit a rendelet I. mellékletében felsorolt személy használja fel vagy azokat e személy javára használják fel – nem teljesül, a bírósági tanács szerint felmerül a kérdés, hogy az ilyen nemzeti eljárásban mely kritériumokat kell alkalmazni az értékelés céljára. A felperes szerint az alábbi körülmények alapján arra lehet következtetni, hogy a társaság pénzeszközeit nem a rendelet I. mellékletében felsorolt személy javára használják fel: (1) a jogi szabályozás szerint a tag és a társaság eszközei elkülönülnek, (2) a társaságot igazgató irányítja, aki a rendelet I. mellékletében felsorolt személytől eltérő személy, (3) a társaság vezetője a társaság nevében szerződéseket kötött az alperesekkel, (4) a társaság vezetőjének rendelkezésére bocsátották a társaság nevében nyitott bankszámlákhoz kapcsolódó bankkártyákat és hozzáférési eszközöket, kódokat és jelszavakat, (5) a társaság vezetője vállalta, hogy nem teszi hozzáférhetővé a társaság számláihoz való hozzáférést lehetővé tevő adatokat. A bírósági tanácsnak kétségei vannak afelől, hogy úgy

tekinthetők-e, hogy ezek a körülmények kizárják a társaság pénzeszközeinek a rendelet I. mellékletében szereplő valamely személy javára történő felhasználását.

- 39 A 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében szereplő „pénzeszköz[...] és gazdasági erőforrás[...], amely [a] [...] természetes vagy jogi személyekhez, szervezetekhez és szervekhez tartozik, vagy azok tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt áll” fordulat értelmezésével kapcsolatos kétségekre tekintettel az ügyben a Bírósághoz kell fordulni a 765/2006 rendelet 2. cikke (1) és (2) bekezdésének értelmezése érdekében.
- 40 A Bíróság ítélkezési gyakorlata megerősíti, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó rendeletek értelmezésével kapcsolatos előzetes döntés meghozatalára (a Bíróság 2014. június 12-i Peftiev ítélete, C-314/13. sz. ügy).

A bírósági tanács [...] [szokásos eljárási fordulatok]

a következőképpen határoz:

Előzetes döntéshozatal céljából a jelen ügy szempontjából releváns következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

1) *Úgy kell-e értelmezni a 765/2006 rendelet 2. cikkének (1) és (2) bekezdését, hogy amennyiben megállapítást nyer, hogy a rendelet I. mellékletében felsorolt valamely személy pontosan 50%-os részesedéssel rendelkezik egy társaságban, vélelmezni kell, hogy a társaság pénzeszközei a rendelet I. mellékletében felsorolt jogalany tulajdonában, birtokában vagy ellenőrzése alatt állnak?*

2) *A nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló eljárásban, amelyben egy olyan társaság, amelynek pénzeszközeit befagyasztották amiatt, hogy a társaságban egy, a 765/2006 rendelet I. mellékletében felsorolt személy pontosan 50%-os részesedéssel rendelkezik, azt kéri a bíróságtól, hogy kötelezze az alperes bankokat arra, hogy teljesítsék a bankszámla vezetésére vonatkozó megállapodásokat, lehetővé téve e társaság számára, hogy a bankszámláin található pénzeszközökhöz korlátozások nélkül hozzáférhessen, vitatható-e a banknak a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó döntése azon az alapon, hogy e társaság pénzeszközeit nem az e rendelet I. mellékletében felsorolt személy használja fel, illetve nem annak javára használják fel?*

3) *A második kérdésre adott igenlő válasz esetén milyen kritériumokat kell alkalmazni a nemzeti bíróság előtti ilyen eljárásban annak megítélése érdekében, hogy a pénzeszközöket nem a 765/2006 rendelet I. mellékletében felsorolt személy használja-e fel, illetve azokat nem annak javára használják-e fel? Úgy tekinthető-e, hogy olyan körülmények, mint (1) a társaság eszközeinek a tagjai eszközeitől való elkülönülése, (2) az, hogy a társaság nevében a társaság vezetője (aki a rendelet I. mellékletében felsorolt személytől eltérő személy) jár el, és (3) az, hogy a társaság bankszámláihoz csak a társaság vezetője számára*

biztosítanak hozzáférést, kizárják a társaság pénzeszközeinek a rendelet I. mellékletében felsorolt, a társaságban pontosan 50%-os részesedéssel rendelkező személy javára történő felhasználását?

[...]. [szokásos eljárási fordulatok]

[...] [a bíróság összetétele]

MUNKADOKUMENTUM